b) Haiguse arstimine.

Lõuahaigetelle hobustelle antagu nende kergemaks paranemiseks hariliku toitu edasi, hoitagu neid aga kõwaste tolmuse ehk weel koguni hallitand toidu eest. Jook olgu wilu kunni leige ja puhas, õhk olgu kuiw puhas ja wärske. On ilm pehme, siis jalutagu haiget looma. Haiget hobust tuleb hoolega tõmbawa tuule, nisamuti külmetamise kui higistamise eest hoida. Näitab kõha nimelt esiotsa loomale hästi kuiw ja walus olema, siis lastagu teda paar kunni kolm korda päewas palawat wee auru ¼ tund kunni 20 minutit sisse hingata. Pärast poole lühendab haiguse aega kadaka okaste ja maria ning tõrwa suits ning terpentini õli (jookswa õli) auru sisse hingamine Piaks lõua alune paistetus laialine ja kõwa olema, siis hauutatagu teda alalise niiske sooja sees, kunni üks paistetand koht pehmeks lähäb ja kublu moodi ülestõuseb. Seal on mäda sees; see koht lõigatagu lahti, ning seeläbi saab haige loom suurt kergitust. Lõigatud haaw tarwitab aga alalist sooja weega puhastamist. Piaks haigus nüüdgi weel üle kolme nädala kestma ehk tuleksiwad mõned iseäralised haiguse märgid weel juure, siis nõutagu tõeste õpetatud arsti abi, kes siin enamist ikka mõjuwalt aidata wõib.

Loomatohter M. T.

Weise punase tõbi (punase kusemine).

(Blutharnen, Haematuria.)

a) Haiguse tundemärgid:

Looma terwis on haiguse alguses üleültse weel kaunis hea; ta sööb, joob ja näeb üleültse kui terwe loom wälja. Loomulik wesi (kusi) on aga enam ehk wähem punaseks läinud, kunni ta täitsa werekarwaliseks jäeb. Tihti tulewad ka weehitmise (kusemise) juures terwed taretanud were tükid nähtawale. Loom heidab sagedamine wett, kui loomulik ja näitab talle see toimetus

walu sünnitama. Warsi läheb haigus rängemaks; loom ei söö enam, aga joob weel. Jäeb ikka nõrgemaks, kunni ta ülestõusmise tarwis wiimaks wõimetuks jäeb ning wõib sellwiisil paari päewa kunni nädala jooksul surra.

b) Haige looma rawitsemine.

Esimene ja pea tingimine on, et haigele loomale tema siiamaalest toitu enam edasi ei anta. Enamist tuleb see haigus suwel Mai ja Juuni kuul ette, kus loomad karjamaal käiwad. Siis piawad nad kodu jäetama ja piab neile üksi kuiwa toitu (heinu) süüa ja külma wett juua antama. Peale seda piab neile tihti (iga 2 — 3 tunni pärast) külma wett selja ja ristluude peale kallatama.

Selle tõbe wasta wõib kõiki hapusid ja kokkutõmbawaid rohtusi anda, muidugi mõista, nii rohkelt weega segatud, et nad looma suud ega neelmise ja seedmise riistu ära ei põleta. Neil rohtudel on aga kõigil see paha omandus, et nad ummuksust sünnitawad, mille kätte üleültse suurem osa loomi punase haigusesse surewad. Sellepärast tuleb ikka hoolt kanda, et loom selle haiguse ajal ennem kõhust lahti ehk wedel on. Selle tarwis antagu loomale päewas paar korda üks weerant naela korraga Glauber'i soola (Natrium sulfuricum crystallisatum) ühe toobi weega ehk aga, mis weel parem, kui ka natukene kallim on, riitsinuseöli (Oleum Ricini) üks kortel, poole kortli lambiöli ehk petrooleumiga segatud, päewas üks kord korraga sisse.

Kui ja kellel aga wõimalik, muretsegu omale aptegist järgmist rohtu järgmise sedeli järele:

Rp. Pulv. rad. Tormentillae
„ Alum. crudi aa 210,0
„ Natrii sulfurici cryst. 450,0.

Sellest pulbrist piab tõbe kanguse ja looma keha suuruse järele üks kunni kaks leeme lusika täit kaks kunni neli kord päewas poole toobi weega sisse antama. Piaks siiski karta olema, et loom ummuksuses on, siis antagu talle

Eesti-Ianwa Kasuline Kalender 1887. k. 30